

GORENJSKI SLAVČEK^v

Komična opera v treh dejanjih.

Spisala

LUIZA PESJAKOVA

in

EMANUEL ZÜNGL.

Uglasbil

ANTON FOERSTER.

V LJUBLJANI 1922.

Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani.

ZBIRKA OPERNIH IN OPERETNIH
TEKSTOV

4. ZVEZEK

Gorenjski Slavček

KOMIČNA OPERA V TREH DEJANJIH.

SPISALA

LUIZA PESJAKOVA

IN

EMANUEL ZÜINGL.

UGLASBIL

ANTON FOERSTER.

V LJUBLJANI 1922.

ZVEZNA TISKARNA IN KNJIGARNA V LJUBLJANI.

OSEBE:

Majda , vdova	(Mezzosopran.)
Minka , nje hči	(Sopran.)
Franjo , študent	(Tenor.)
Chansonette , učitelj petja	(Bariton.)
Ninon , njegova soproga, plesalka	(Mezzosopran.)
Štrukelj , oskrbnik	(Bas.)
Rajdelj , pisar	(Tenor.)
Lovro , prijatelj Franja	(Bariton.)
Krčmar	(Bas.)

Kurir, pismonoša, hlapci, nosači, Ninonine in
Chansonettove učenke, kmetje, kmetice.

Dejanje se vrši na Gorenjskem.

52773

PRVO DEJANJE.

Na vasi. Spredaj na desni krčma, na levi Majdina hiša.
V ozadju holmiči. V dalji planine.

Prvi prizor.

(KMETJE s kosami gredo na polje. LOVRO. Po-
zneje FRANJO.)

MOŠKI ZBOR:

Gorenjci ljudje smo veseli
dežele premile, ljubé;
zakaj ne bi vriskali, peli,
saj ponôs nam dviga srcé.
Kje take planjave,
kje take višave,
kje čar je prirodni tako razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

Gorenjci sinovi udani
dežele smo krasne, svetlé;
ljubezen do doma naj brani
na veke vsaktero srcé.
Kje take lepote
in toli krasote,
kje čar je prirodni tako razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

(Kmetje odidejo. Od spredaj pride Franjo.)

Drugi prizor.

(LOVRO, FRANJO.)

FRANJO (*v levem ospredju*):

Nikjer!

LOVRO (*ki je ostal na odru*):

Čul sem prej, tako se mi je zdelo,
tam v daljavi znan mi glas.

Je li mogoče? Kaj vidim?

— Franjo tu, naš Franjo —

zdravstvuj, dragi, na domači zemlji!

FRANJO (*pride hitro in objame Lovra*):

Hvala, Lovro ljubi! Veseli me,

da mi prvi ti si pred očmi,

lep pomen to za prihodnost! Dragi

si li srečen, zdrav? Kako godi

starišem se tvojim? Moje davno —

žalibog — pokriva hladni grob.

In kaj Minka dela, Minka moja,

in nje mati in vsi ljubi znanci?

LOVRO (*sede levo*):

Le počasi, dragi le počasi!

Kakov to vprašanj brezmejni broj!

Kakor mene razveselil bode

tudi druge znance prihod tvoj.

FRANJO: Kako hrepenim jaz po ljubici svoji,

le ona edina živi v misli moji.

LOVRO: Od svojih želja mi peruti posodi,

da k ljubici tvoji prej pot me privodi.

(*Odide v desno.*)

Tretji prizor.

(FRANJO.)

Veselje in radost,
doma sem, doma!
Brezmejna mi sreča
zdaj v srci igra.
Triglava pozdravljam
višavo lepo
in skoro uklanjam
kolena pred njo.
Orjaško se dviga
v oblake svetle,
ponos je in dika
slovenske zemlje.
Podobe mamljive
visoki je čar
navdušil mi srce
v tujini vsekdar,
in — sreča, veselje —
nji blizu sem zdaj,
in spet domovine
obdaja me raj.
In Minka, vedno nosim v srcu jo lju-
bečem,
naj njo bi prvo moje srečale oči!
Pa tiho! Tamkaj nekdo bliža se.
To radost bo, tedaj ko srečam ljubico.
(*Se skrije.*)

Četrty prizor.

(MINKA *pride od leve z grabljami in s srpom.*

PREJŠNJI.)

MINKA: Nebeško solnce trosi
nadeje mi v srcé,
in klasje in cvetice
o sreči govoré.
Oj, danes sem vesela,
da davno ne tako,
in vedno premišljujem,
kaj se zgodilo bo.
Skrbi, solze in toga
v tem hipu so prešle;
o solnce, klasje, cvetje,
povejte, kaj mi je!

FRANJO (*pride v ospredje*):

Je li možno? — To je Minka!

MINKA: Bog nebeški! — Vi — gospod, ti —
Franjo!

FRANJO: Da, res! Franjo sem, nobeden drug,
ali ti si druga — pravi angelj!
Lepa res si, Minka, vedno bila,
take nisem se nadejal te. (*Minka skloni
glavo.*)

Kaj stidljivo sklanjaš zdaj glavico!
Rajši name glej in mi povej,
si li kdaj spominjala se mene,
ali pa si pozabila me! (*Štirje fantiči pri-
skačejo preko odra.*)

MINKA: Ali se pozabi v ostri zimi
ljubo solnce, mila nam pomlad?
In kako bi pozabila tebe,
tebe, ki si smrti me otel?
Ko sem majhna deklica še bila
in planine sem nad vse ljubila,
vidim cvetko vrh skaline sive,
stegne roko, noga zdrzne, ah — in —

FRANJO: Jaz za tabo planem smrtno zbeگان,
cvetka si najlepša mi v naročji.

MINKA: Ki brez tebe bi zvenela v brezdnu.
(Zase.) Danes pa gotovo vse bo dobro.

FRANJO: Kaj imaš na srci, kaj skrbiš?

(*Od leve pride ženska z jerbasom in gre preko odra
v desno.*)

MINKA: Čakaj le, ne kali sreče mi!
Že zgodilo
se je milo
čudo in sedaj vse vem,
kaj veselo
se unelo
v prsih; upati še smem!

FRANJO: Lepša, zala
je postala,
kot je bila prošle dni.
Čuvstvo novo
se premilo
v srcu meni zdaj glasi.

MINKA: Kaj mislim, skor sem pozabila,
da mati čaka me.

Zdaj moram iti, moj prijatelj,
naj čuva te nebo!

FRANJO: Korake čujem.

(Od desne prideta ŠTRUKELJ in RAJDELJ in jo zavijeta v krčmo. MINKA in FRANJO se pomakneta v desno ospredje.)

MINKA: Ne morem izreči,
ne z umom doseči,
kar čutim gorko.

FRANJO: Ne morem izreči,
ne z umom doseči,
kar čutim gorko.

MINKA: O sladkost glasov,
svet je zame nov!

FRANJO: Ljubim te, ljubim te,
ti si moje vse!
O, reci, predraga,
da čustvo premaga
z besedo sladko.
O, prosim te.

MINKA: Zdaj pusti me!

FRANJO: Presrčno dete si neba
in moja boš na veke —

MINKA: Da!

FRANJO: O, da bi vedela, premila,
da meni srečo si odkrila;
usliši prošnjo mi srca,
izreci glasno sladki »da«!

MINKA *(vedno glasneje)*:

Da, da, da, da! *(Zbeži na desno v hišo.)*

Peti prizor.

(CHANSONETTE, NINON *in* ŠTIRI UČENKE *pri-*
dejo od spredaj. PREJŠNJI.)

CHANSONETTE:

Prelepi »a«, prelepi »a«,
O la belle, tendre voix!

NINON: Mais je ne puis vous suivre —

CHANSONETTE:

Pardon, je suis tout ivre —

NINON: A la tête vous est monté, ma foi —

CHANSONETTE:

Oui, madame, ce son précieux, cet »a«.

NINON: Où est donc ce grand trésor,
Plus précieux encore que l'or?

(*Hlapec pride od leve in gre v krčmo.*)

CHANSONETTE:

Où il est? Mon Dieu,
Est — ce que je le sais? (*Zagleda Franja.*)
Ah voilà monsieur!
Povejte mi, kje je?

FRANJO (*pokaže na srce*):

Le tu živi, le tu glasi
se vsaki čas
preljubi glas. (*Odide v desno.*)

CHANSONETTE:

V Parizu in Milanu poznam prav vsak
sopran,
a tak, kot ta, visok in čist doslej mi je
neznan;

poletje vsako, vsako iščem talente vse-
povsod,
v gôrah, pústah, stepah in tudi še
drugod.
Da najdem tukaj biser, moj Bog, saj
bom izgubil um;
ta biser naj bo krona za moj konzer-
vatorium.

Šesti prizor.

(KRČMAR *pride iz krčme.* PREJŠNJA. *Pozneje*
DEKLETA.)

KRČMAR:

Dober dan, gospod!
V kuhinji na ražnji mastna
že pečenka se vrti.
Riba tam že čaka slastna,
da si kdo jo poželi —
take ni drugod!

CHANSONETTE:

Hvala lepa! To preveč bi bilo;
košček kruha dajte le
z maslom mi surovim za kosilo.

KRČMAR:

Tudi prav, gospod. (*Hoče iti.*)

CHANSONETTE:

Prej povejte mi, katera
deklica tako prepeva,
da nje sladko petje
srce mi ogreva?

KRČMAR:

Vse mladenke naše pojejo lepo,
pesmi njih zvenijo čisto kot srebro.
Glejte, ravno semkaj
stopajo vesele;
le recite jim, gospod,
pa vam bodo pele.

CHANSONETTE:

Ko bi slavček bil med njimi!
Sem dekleta! Bog vas sprimi!

(DEKLETA *prihajajo.*)

DEKLETA:

Kaj pa je? Kaj hočete, gospod?

CHANSONETTE.

Allons, allons, deklice moje,
glase povzdignite zdaj svoje,
radost naj srce uživa,
če med vami slavček prebiva.

DEKLETA:

Slavček, oj, hahaha,
slavček, gospod?
V hosti je, hahaha,
nikjer drugod.

CHANSONETTE:

Allons, allons itd.

DEKLETA:

Hahaha!

CHANSONETTE:

Chut, chut! V smehu malo, deklice,
stojte

In — nu — kar je, zapojte.

DEKLETA:

Že priletela ptičica,
oj drobna ptica pisana,
že sedla je na lipico,
zapela lepo pesemco.

CHANSONETTE:

Chut, chut!

DEKLETA:

Kaj se jezite?
Národna pesem je, vse jo časti,
vsak se med nami je razveseli.

CHANSONETTE:

Très bien! Tako! Très bien comme ça,
Slišal še rad visoki bi »a«.

DEKLETA:

A, a, a, a, a.

CHANSONETTE:

Višje, višje, oj, oj!

DEKLETA (*se spenjajo na prste*):

A, a, a, a.

CHANSONETTE:

Tako! In zdaj »be«.

DEKLETA:

Be, be, be, be.

CHANSONETTE:

Strašno, strašno, chut, chut!

DEKLETA:

Be, be, be, be.

CHANSONETTE:

Chut, chut, chut!

DEKLETA:

Hahaha, hahaha, čudne gospode!
Vidite, kaj li v možgane ga bode?
Slavčevih glasov prišel je iskat —
vsled tega bi v petju izkusil nas rad.

CHANSONETTE:

O mon Dieu, o mon Dieu, kam naj se
denem?

Nikdar ne bodete znale zapeti,
raskavi glasi, hripavi samo —
kje je moj slavček, ki poje sladkó?
Dajte, katera zapeti zna,
da segla pesem bi do srca?

DEKLETA (*ena za drugo*):

Jaz, jaz, jaz.

CHANSONETTE (*se prime za ušesa*):

Chut, chut, chut!

Jedna le — par exemple ta le, ta!

DEKLETA:

La, la, la, la.

CHANSONETTE:

Dosti, no, kaj znate ve, no kako?

DEKLETA:

Me pogodimo vse tako!

La, la, la, la.

CHANSONETTE:

Dosti, chut!

DEKLETA:

Hahaha! itd.

CHANSONETTE:

O mon Dieu! Kje je moj slavček,
ki poje sladko.

*(Pri vratih Majdine hiše se pojavi MINKA in za-
poje.)*

MINKA: A, a, a.

*(DEKLETA obkrožijo CHANSONETTA, ki stoji
kot okamenel.)*

(Zastor.)

DRUGO DEJANJE.

(*Na vrtu v gostilni. CHANSONETTE prihiti od desne. Od leve NINON.*)

Prvi prizor.

CHANSONETTE:

Žal, med njimi slavčka ni!
Bog sam vedi, kje on biva,
kod se z glasom svojim skriva?

NINON: Vous devenez drôle avec votre »slavček«.

KRČMAR (*prinese maslo in kruh*):

Dober tek, gospod!
Kmalu še s pečenko dobro
lahko tu postrežem vam. (*Gre v ozadje
in kaže v desno.*)

Glejte oskrbnika našega,
on prihaja tudi k nam —
debel je ta gospod.

Drugi prizor.

(ŠTRUKELJ koraka počasi. Za njim skače RAJDELJ. PREJŠNJI. NINON in CHANSONETTE jih gledata s smehom.)

RAJDELJ:

Le hitro, zdaj se bliža.

KRČMAR:

K nam dôli se poniža
naš oskrbnik rejeni —

RAJDELJ:

in silno, silno leni.

ŠTRUKELJ (*se ustavi, položi roko na uho, kot oni, ki slabo slišijo*):

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ (*se mu klanja*):

Jaz pravim: prepošteni!

KRČMAR:

Skrbi še ne pozna —

RAJDELJ:

kje vendar jih ima!

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ:

Da ste možak duha, možak duha.

KRČMAR:

Ž njim je njegov pisar —

RAJDELJ:

najbolj nesrečna stvar.

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ (*se mu globoko klanja*):

Hvaležen vam vsekdar.

(*Štrukelj in Rajdelj sedeta k mizi na desni.*)

Minile so težave,
pa zame okrepčave
na mizi ne stojé.

NATAKARIČA (*prinese jedi in pijače*).

KRČMAR (*Štruklju*):

Prestala sta težave,
in slastne okrepčave

na mizi že stojé,
da vaju razvedré.

ŠTRUKELJ:

Minile so težave,
in zame okrepčave
na mizi že stojé,
da mene razvedré.
Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ:

Vam blago je srce.

ŠTRUKELJ (*pokaže na Chansonetta in Ninon*):

Kaj vidim tukaj, Rajdelj?

RAJDELJ:

Menda sta tujca dva.

ŠTRUKELJ:

Po tvoji misli, Rajdelj?

RAJDELJ:

Gospod je in gospa.

ŠTRUKELJ:

Namesto mene se pokloni.

RAJDELJ (*se Ninoni globoko priklanja*):

V imenu oskrbnika,
ki je grajščini dika...

KRČMAR, CHANSONETTE:

Dika, dika.

RAJDELJ:

Da, dika, dika, dika.

CHANSONETTE:

Dvojica ta me mika, hahaha,
ker smešnosti je slika, hahaha!

KRČMAR:

Dvojica ta ga mika, hahaha,
ker smešnosti je slika, hahaha!

RAJDELJ:

V imenu oskrbnika,
ki je grajščini dika, —
poklanjam se vam zdaj, gospa,
ponižnega srca, srca.

NINON: Que veut donc dire cela?

CHANSONETTE:

Ces sont deux fous, haha!
Presmešna sta oba.

NINON: Ces sont deux fous, ma fois!

RAJDELJ (*kaže na Štruklja*):

Oho, presmešen je le-ta, haha!

KRČMAR:

Presmešna sta oba, haha!

RAJDELJ (*Chansonettu*):

V imenu oskrbnika,
ki je grajščihe dika itd. —
Gospej poklanjam se lepo,
gospodu pa podam roko.

CHANSONETTE (*pride v sredino odra*):

Kako sem vam hvaležen
za tak poklon prenežen!
Soproga moja, tudi jaz
zahvaliva iskreno vas.

NINON: Que veut donc dire cela? itd.

*(Krčmar odide. Hitro za njim hočeta tudi Rajdelj
in Štrukelj, toda Chansonette ju ustavi.)*

CHANSONETTE:

Ustavita gospoda še korake svoje,
da vama v povračilo še gospa zapoje.

NINON: Un roi de Castille
un jour chevauchait,
une jeûne fille
dans un préfauchait,
sa voix douce et tendre
charmait la moisson,
en faisant entendre
joyeuse chanson, ah.

CHANSONETTE:

Le roi passait avant
la belle en vain chantant!

NINON: Mais le roi s'écrie:
»Je t'aime, et c'est pour jamais.
Suis-moi je t'en prie,
viens chanter dans mon palais.
Et la belle fille
devint après la moisson
reine de Castille
pour une chanson, ah!

(Štrukelj in Rajdelj sta poslušala pesmico sedé in odideta potem z globokimi pokloni v krčmo.)

Tretji prizor.

(CHANSONETTE, NINON, KRČMAR. *Pozneje*
MINKA.)

KRČMAR:

Tako! Zdaj riba tu je z vinom.
Naš oskrbnik tam s puranom!

To vem, od mene gosti vsi
kaj zadovoljni bodo šli.

CHANSONETTE:

Nikdár se prej ne zadovoljim,
dokler ne čujem zopet slavčka.

KRČMAR:

Kaj, slavčka?

CHANSONETTE:

Da, slavčka —
dekle, ki je prej prepevalo
zvenečo pesem.
Zelo bi vam hvaležen bil,
ako bi mi povedali,
kdo neki ta je deklica.

(Ninon gre na verando in ju opazuje z nevoljo.)

KRČMAR:

Ej, kdo li drugi to bi bil,
kot rajnkega kovača hči;
ta vrli slavček Minka je,
ubožno, lepo to dekle.

CHANSONETTE:

O, ko bi jo zagledal spet!

KRČMAR *(zase)*:

Kako je vendar zanjo vnet!

CHANSONETTE:

O, ko bi jo zagledal spet!

RAJDELJ *(pride iz krčme in kliče krčmarja)*.

KRČMAR:

Saj dostikrat tod mimo gre.
Zdaj oprostite, moram iti,

gospod oskrbnik čaka v hiši.

(Odide z Rajdlom v hišo.)

CHANSONETTE:

On pravi, da ubožna je.
Hm, ko bi to spoznala le,
da hrani v grlu tak zaklad!
Med svet bi iti morala,
da svet bi ves očarala.

(Za sceno zapoje Minka: »Pojo ...«)

Kaj čujem? To je njeno petje!

NINON: Qu' avez-vous encore?

CHANSONETTE:

Chut! Silence!

MINKA *(za sceno)*:

Pojo mi drobne ptice
zdaj pesmi vse nove;
kako so zacvetele
cvetice zdaj mlade!
In on! — Izrekel dragi
besedo je samo —
Zbujena sem, a sanje
me dvigajo v nebo.

NINON: Son coeur s'abreuve de joie.

CHANSONETTE:

Eh bien, qu' en dis tu, toi?

NINON: En verite, la voix est belle —

CHANSONETTE:

Silence, on vient, c' est elle!

*(Minka pride na oder. Ko zagleda Chansonetta in
Ninono, hoče naglo oditi.)*

Ne boj se, dekle, stopi bliže,
tvoj glas je čudovito lep!

MINKA (*v zadregi*):

Gospod, vi ste me poslušali?

CHANSONETTE:

Poslušal pač in sklenil sem,
da bodem ti nasvetoval,
če hočeš z mano iti v svet:
tam izobrazila boš glas,
ki me prevzel je njega kras.

MINKA: Ne úmem vas, gospod!

MAJDA (*kliče za sceno*):

Čuj, Minka!

MINKA: Mati kliče.

(Ji hoče naproti.)

Četrti prizor.

(MAJDA, PREJŠNJI.)

MAJDA (*pride od desne in sede k desni mizi;
je zelo razburjena*).

Minka, vse je izgubljeno!

Ako upniku še danes
jaz dolga ne plačam,
jutri hišo mi proda!

MINKA: Danes? Kje li novce vzeti?

MAJDA: Bog to znaj!

CHANSONETTE (*stopi k Majdi*).

Povejte meni,
žena, vse odkritosrčno,
morda lahko vam pomagam.

MAJDA: Preveč je, da bi pomogli;
toda bodi — vse povem.
S hčerko sem živela v koči.
Smrt mi je moža pobrala,
sin pa je k vojakom šel.
Slušal mojih ni nasvetov
in zašel je v slabo družbo,
v lahkomiselnost zabredel.
In goldinarjev sem dvesto
dati morala, da ni
v ječo bil obsojen.
(*Joče.*)

CHANSONETTE:

Potolažite se, mati!
Minka lahko vam pomaga,
ako hoče z mano iti,
da se v petju izobrazí.

(*Ninon in Chansonette vabita Minko in jo obkro-
žata.*)

MAJDA (*vstane*):

Kaj, gospod? Odločno rečem,
da jedinega otroka
ne pustim od sebe v svet!
(*Potegne Minko k sebi.*)

MINKA: Pojdem, mati,
up me je objel:
hči naj vrne,
kar vam sin je vzel.
Vse bo bolje,
pride čas vesel.

MAJDA: Gorje, me zapustila bo!

CHANSONETTE:

Dobro, Minka, prav tako!
Tu goldinarjev je dvesto,
(*Izroči Minki denar, a Minka materi.*)
Taliji se skaži zvesto!

(*Chansonette in Ninon vzameta Minko v sredo in
ji prigovarjata, da gre z njima.*)

Modra bodi, hčerka zvesta.
Daj mi, deklica, roko,
lepa Minka, pojdi v mesta,
kjer ti lovor cveto!
(*Zadaj gre Franjo preko odra.*)

Peti prizor.

(FRANJO, PREJŠNJI. *Pozneje* RAJDELJ, ŠTRUKELJ.)

MINKA (*zagleda Franja, strahoma*):
Sem gre Franjo, kaj poreče?

FRANJO (*pri vratih*):
Bog vas sprimi, draga mati!
Ravno k vam sem bil namenjen,
da pozdravim vas. Kaj vidim?
Solzno vaše je oko.

MAJDA (*mu poda roko*):
Dobro došel na domovja
svojega prekrasnih tleh!
Ti bolest boš umel mojo,
ki obdaja me sedaj,
ko se hči odtod poslavlja.

FRANJO (*bolestno*):
Bog nebeški, Minka pojde?

MAJDA: Upnik me podi iz hiše.
Da še danes plačam dolg,
dal gospod mi je denarja,
hči zato pa mora ž njim,
da bo svetu ona pela.
Zapustiti hoče dom itd.

FRANJO: Oh, to zame je nesreča!
*(Franjo gre hitro v krčmo in se vrne z Lovrom,
Štrukljem in Rajdlom, vsi namigujejo na Chansonetta in snujejo zaroto.)*

MINKA: Gorje, oh, zapustila
preljubi bodem kraj,
in radost mi presladka
ne vrne se nazaj.

FRANJO: Ne smeš me zapustiti
predraga ti sedaj;
s teboj zbeži mi sreča,
moj zemski mine raj.

CHANSONETTE:
Odšel bo slavček mili,
drugod on bode pel.
O, slavček, ljubi slavček,
kaj nisi mi vesel?

MINKA: Gorje, oh zapustila itd.

FRANJO: Ne smeš me zapustiti itd.

CHANSONETTE:
Vesela bodi, deva,
peljala boš se v kraj,
kjer tebe pričakuje
časti in slave raj.

NINON: L'aimable va rejoindre
un avenir brillant.
Mais elle n'est pas joyeuse —
la paure, pauvre enfant.

MAJDA: Oh, Minka, potovala
v neznani bodeš kraj,
jaz tukaj bom ostala,
kjer cvet je nama raj.

RAJDELJ, ŠTRUKELJ:
Dozdeva se mi čudno,
kar skupaj tam kujò;
zdaj treba je paziti
na vse, kar ti pleto!

LOVRO: Ne smeš ga zapustiti,
predraga, ti sedaj;
s teboj zbeži mu sreča,
sveta mu mine raj.

(Franjo odpelje Majdo domov na desno. Štrukelj, Rajdelj in Lovro pa odidejo razkačeni v krčmo. Chansonette in Ninon prigovarjata Minki in jo tolažita. — Od leve iz gostilne pridejo dve učenki Chansonetta.)

PRVA UČENKA:

Pojdi, Minka, z nami v svet.
Petje in balet
hoče le mladosti cvet,
le mladosti cvet.

DRUGA UČENKA:

Tvoj prelepi čisti glas,
in pa lica kras —

ti odpre dvorane vse
in sobane vse.

PRVA UČENKA:

Tudi me smo mlade še,
kar pleši in poj.

DRUGA UČENKA:

Tudi me smo mlade še,
kar pleši in poj.

(Minka poskuša plesne korake, kot jih delajo učenke Chansonetta. Ninon in Chansonette ji prigovarjata in pleskata. Pride nočni čuvaj. Njemu se pridružijo Rajdelj, Štrukelj in ogorčeno sledè kretnjam Chansonetta. Od daleč se začuje fantovska pesem: Vsi so prihajali ..., ki prihaja vedno bližje. Nato pride Franjo v krogu fantov.)

FRANJO (pri ograji):

Vsi so prihajali

.....

(Ko začuje Minka Franjov glas, se iztrga Ninoni in Chansonettu, hiti k Franju in ga objame. Pesem izzveni nato.)

(Zastor.)

TRETJE DEJANJE.

(Isto pozorišče kakor v prvem dejanju.)

Prvi prizor.

(LOVRO, RAJDELJ, ŠTRUKELJ. *Nastopijo drug za drugim, zelo tajinstveno*):

Pst, zdaj molčimo,
da ga v rokah obdržimo.
Če se modro mu nastavi,
zanke z vrata ne odpravi.
Nič ne žugnimo,
Pst, utihnimo! *(Preže na vse strani, če
ne prihaja Chansonette.)*

LOVRO: Kadar si ga ulovimo —

RAJDELJ:

pa k sodišču ga ženimo.

LOVRO: Sodnik mu težak —

RAJDELJ *(pokaže na Štruklja)*:
bodi ta bedak.

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ:

Da ste učenjak.

LOVRO: Kaj sedaj nam je storiti?

RAJDELJ:

Iz vasi ga zapoditi!

LOVRO: »Naj te nese vrag!«

RAJDELJ:

Rekel bo bedak.

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ:

Da ste korenjak.

VSI: Če se modro mu nastavi itd.

RAJDELJ:

Vse dobro! Ali kam s tem oslom?

(Pokaže na Štruklja.)

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ *(Štruklju v uho):*

To gospod,

da križ je velik s takim poslom. —

(Štrukelj kima z glavo.)

LOVRO: V gostilno pojdimo in čujmo!

RAJDELJ *(pokaže na Štruklja):*

Kako bo gluhi čul bedak?

ŠTRUKELJ:

Kaj praviš, Rajdelj?

RAJDELJ *(Štruklju v uho):*

To gospod,

želim, da vzel bi tujca vrag.

(Štrukelj se smeje.)

LOVRO: Od tod, nekdo prihaja! Tiho!

VSI: Pst, zdaj molčimo itd.

(Odidejo oprezno, po prstih v gostilnico.)

Drugi prizor.

(MAJDA, MINKA *iz hiše.*)

MAJDA: Hčerka moja, meni je hudo,
dala bodem ta denar nazaj. (*Sede na
klop.*)

MINKA: O, ne stori tega mi nikar,
božja ti pomoč je v sili, glej!

MAJDA: Milostinje raje bom prosila
in skromno s tabo, hčerka, žila.

MINKA: Ne govori mi tako! Naj grem!
Boljše bode potlej, dobro vem.
O, ne plakaj, da še bolj hudo
srca ne užali mi slovo!

MAJDA (*vstane*):

Bodi torej! — Blagoslov ti moj
vsak korak v tujini čuvaj tvoj!

(*Jo poljubi na čelo.*)

Z Bogom, hčerka predraga,
ti srčni moj zaklad;
zvezda s teboj se blaga
pomika mi v zapad.

V žalosti bodem lila
sama bridke solze.

Kje li mi, hčerka mila,
kje li mi bodeš, kje?

MINKA: More kaj huje žgati,
nego li to gorje?

Morda vas zadnjič, mati,
stiskam zdaj na srce.

Nada je v meni blaga,
priča nje tajni glas,

da jaz še, mati draga,
videla bodem vas.

MAJDA: Oh, pretežko se ločim,
hčerka ti, draga hčerka,
Bog naj za te skrbi!

Tretji prizor.

(*Od desne* FRANJO. PREJŠNJI.)

FRANJO (*obupno*):

Zaman je vse, zaman! Ah, mati,
ni moči ga pregovoriti.

Kaj bo sedaj? Kdo nam pomagaj?

MAJDA: Le potolaži se mi, Franjo!
Ponudbo Minka bo sprejela,
odpotovala s tujcem stran.

FRANJO (*k Minki*):

Kaj, Minka, ti boš to storila?

MINKA: Drugače, vidiš, ni mogoče!

FRANJO: Kaj, Minka, blesk je zemlje
brez družbe meni tvoje?

Četrty prizor.

(*Od desne pride* CHANSONETTE, PREJŠNJI. *Po-
znejše* LOVRO, RAJDELJ, ŠTRUKELJ, KMETJE,
NINON.)

CHANSONETTE:

Allons, mes enfants,

Zadnji že je čas. (*Sili Minko in Majdo
v hišo.*)

(*Lovro, Rajdelj in Štrukelj prihite iz krčme; za
njimi Ninon.*)

CHANSONETTE:

Kaj li more biti
kdo mi to pove,
da od tod poditi
s ceste se ne sme?

MAJDA, MINKA:

Kaj to more biti,
kdo odgovor zna?
In kako zvršiti
hoče stvar se ta?

FRANJO, LOVRO:

Htel bi zaslediti,
kam vse to drži,
če nam morebiti
sreče ne rodi.

RAJDELJ, ŠTRUKELJ:

Kar ta mož je rekel,
pride vse na dan,
kadar bode tekel
iz vasi pehan.

NINON: Que cela veut dire,
ça m' étonne beaucoup,
ma foi, on conspire
ici contre nous.

*(Chansonette hoče oditi; Rajdelj, Lovro in Štrukelj
ga ustavijo.)*

RAJDELJ:

Stojte!

ŠTRUKELJ:

Stojte!

RAJDELJ:

V imenu
zakona jaz prijemam vas.

ŠTRUKELJ:

Jaz prijemam vas.

(Splošno začudenje.)

RAJDELJ:

Stojte!

ŠTRUKELJ:

Stojte!

MAJDA, MINKA:

Nov nam obrat je nastopil usode;
komu opasnost in žalost preti?
Sodba mu nagla vršila se bode,
sreče največje mu vsakdo želi.

CHANSONETTE:

Nov nam obrat je nastopil usode;
komu opasnost in žalost preti?
Sodba mi nagla vršila se bode,
kaj li me čaka in kaj dohiti?

LOVRO:

Njemu obrat je nastopil usode,
ljuta mu skrb se iz njega rodi.
Sodba zdaj smešna vršila se bode,
svoboda njemu dovoljena ni.

FRANJO:

Nov nam obrat je nastopil usode,
njemu opasnost in žalost preti.
Sodba mu nagla vršila se bode —
Oh, da le ž njo mi od tod ne zbeži!

RAJDELJ, ŠTRUKELJ:

Njemu obrat je nastopil usode,
ljuta mu skrb se iz njega rodi.

ŠTRUKELJ:

Kaj?

RAJDELJ:

Etre mešant. — Od kod ste?

CHANSONETTE:

Iz Nice.

ŠTRUKELJ:

Od kod?

RAJDELJ:

Iz — Žlice.

(Chansonette se smeje.)

RAJDELJ:

Pst, kdo bi se tukaj smejal?

CHANSONETTE:

Kdo bi se tu ne smejal?

ŠTRUKELJ:

Tožba govori sledeče,
da ste krivi vse nesreče,
ker ste Minko tam
hteli vzeti nam.

Deve druge ž njo
vi slepili ste,

z grdo ste lažjo
jih lovili in slepili ste.

Ker zadeva to je naša,
odprite zdaj ušesa vaša,
da rabsodbo jaz
vam povem na glas!

RAJDELJ:

Monsieur — Žan Adje Žabcojed

CHANSONETTE:

Pardon! Jean Mathieu Chansonette.

RAJDELJ:

Molk zdaj! Etre mešant,

CHANSONETTE:

Pardon! Maitre de chant.

RAJDELJ:

Molk zdaj! Doma ste iz — Žlice.

CHANSONETTE:

Pardon! Doma sem iz Nice.

RAJDELJ:

Molk zdaj! Jaz zdaj govorim.
Molčite!

(Štrukelj, za njim Rajdelj):

Žan Adje Žabcojed,
etre mešant,
rojen v Žlici!
Ker krivi ste dejanj
teh in takistih,
po paragrafih zdaj
onih in istih
usojava se vam
po zaslužilu
dvesto frankov globe
v našem številu.
Potlej z biričem vi
bodete gnani,
danes ste zadnj dan
tu in v Ljubljani!

(Minka in Majda prideta iz hiše.)

ŠTRUKELJ:

Rajdelj, povej mu zdaj te
stvari po francoski!

RAJDELJ:

Musie plačie globie
dvesto frankie,
potlej adieu —
Partie! —

(Splošen smeh.)

*(Rajdelj, Štrukelj, Lovro, odhajajo po obravnavi
v gostilno.)*

CHANSONETTE *(užaljen Majdi in Minki):*

To li dobrote so moje vračila,
ki me do činov je blagih vodila?

MAJDA, MINKA:

Naju, vas prosiva,
nič ne dolžite,
medve nedolžni sva,
kar zdaj trpite.

(Minka vrne Chansonettu 200 gld.)

(Chansonette odide v gostilno. Večer nastaja.)

Šesti prizor.

*(MAJDA, MINKA, FRANJO, ki je slišal besede
Chansonetta.)*

FRANJO: Delal sem krivično,
saj mu je srce
vzgajalo resnično
blage le želje.

MINKA, MAJDA, FRANJO:

Delal je krivično,
saj mu je srce
vzgajalo resnično
blage le želje.

(Fantje in dekleta se prično zbirati.)

FRANJO: Radost mi srce preveva,
ker ne gre od mene stran,
dušo nadeja ogreva,
da bo vstal mi sreče dan.

MINKA: Meni skrb srce preveva,
ker užaljen mora stran,
saj le želja ga ogreva,
da bi vstal mi sreče dan.

(Minka, Franjo in Majda odidejo v hišo. Večerni zvonovi zapoje »Ave Marija«. Fantje in dekleta pokleknejo.)

ZBOR: Ave Maria, Devica svetla!

Tebe pozdravlja priroda zdaj vsa:
v zraku Te hvalijo ptičji glasovi,
jezerski čisti, srebrni valovi,
drobne vijolice s sladko vonjavo
krasno procvitajo Tebi na slavo.
Sape pihljanje in vode šumenje
Tebi *oznanja stotero češčenje!

Ave Maria, Devica svetla!

Duh Te pozdravlja in čustvo srca,
naša molitev oblake prešine,
k Tebi se bliža, ki vzor si miline,

gori, kjer angelji sveti klečijo,
blago kraljico tam svojo slavijo.
Glej, nebo, zemlja, človeško življenje,
Tebi izreka brezkončno češčenje! (*Vsta-
nejo.*)

(*Ko se bliža pesem h koncu, pride KURIR.*)

KURIR: Kje je gospod Marki de Chansonette?
FANTJE, DEKLETA:

Chansonette? Marki?

(*Kurirja pošljejo k staremu možu v desnem
ospredju.*)

KURIR: Kje je gospod de Chansonette?
Za velike zasluge je pozvan v Pariz —
na dvor — za pevca dvornega.
Ob enem pa pomaknjen je,
on sam, in njega milostna gospa Ninon
v markijski stan. —
Tako glasi ukaz se dvorni. Kje je?

KMET: Tam.

FANTJE: V krčmi. Tam.

DEKLETA:

Po stopnjicah gori.

(*Kurir odide v krčmo.*)

Sedmi prizor.

(FRANJO *pride iz hiše. Pozneje KRČMAR, NA-
TAKARICA prineseta vino in čaše.*)

FRANJO: Vina hočem iz kleti,
ki najbolj razvneema kri.
Tujcu bom nazdravil ž njim,
da mu žalost prepodim.

Osmi prizor.

CHANSONETTE (*pride iz krčme že opravljen za potovanje*):

Na zdravje torej! Onim pa pozdrav,
(*ogleduje se*)

pozdrav jim, ki jih tu med vami ni.
(*Pogleda v ozadje, kjer se Lovro z Rajdljem in Štrukljem živo pogovarja.*)

Čas je prišel, da se na pot odpravim.

FRANJO (*stopi k Chansonettu*):

Dovolite, gospod, da za slovo,
na zdravje pijemo še čašo vina
in pojemo, kot je pri nas navada.

LOVRO (*stopi naprej*):

Napitnico zapojmo! Vina sem!

ZBOR: Živi naš dom, tralala,

Vince, ti krepíš srca! (*Trkajo in pijo.*)

FRANJO (*s povzdignjeno čašo*):

Na vaše zdravje, milostni gospod!

VSI: Na vaše zdravje, milostni gospod!

(*Trkajo in pijo.*)

(*Ninon pride.*)

CHANSONETTE (*ginjeno*):

Zahvalim od srca vas lepo!

Ljubezen vaša lajša mi slovo.

Rad rekel bi, da smem:

Na svidenje!

LOVRO (*stopi predenj*):

O, smete reči, saj sem celo stvar
razložil oskrbniku: Prosti ste!

(*Rajdelj raztrga protokol in se opravičuje.*)

Deveti prizor.

MINKA (*hiti k Chansonettu*):

Gospod, gospod,
oh ne jezite se.

CHANSONETTE:

O, ne tako! Saj nisem jezen,
ublažena je moja žal.

(Jo poljubi na čelo.)

Ostani zdrava, deklica!

To svoto vzemi zdaj od mene.

(Da ji denar.)

O, vem, da v tvojem srci ljubav
za njega živo plameni.

(Sklene Minkine in Franjove roke.)

Bog vaju blagoslovi naj,
ustvari vama sreče raj!

MINKA: Gospod, kako naj vas zahvalim?

Zavriskati, peti

želi mi srce

in poleg točiti

še vroče solze.

A preveč je sreče,

saj čutim, da res

že tukaj obdaja

veselje nebes.

O, hvalo iskreno

do zadnjega dne

vam zvesto hranilo

bo moje srce.

(Minka poljubi Ninoni roko. Ninon jo objame in poljubi na čelo.)

Deseti prizor.

*(Praznik žetve. Fantje in dekleta v prazničnih
oblačilih povijajo vence iz klasja.)*

MEŠANI ZBOR:

Povijamo venec
iz žitnih klasov,
pospravljamo s polja
nebes blagoslov.
Obilo poplačan
naš trud je in znoj —
zahvalo vsak Bogu
iskreno zapoj!

MOŠKI ZBOR:

Sijaj, sijaj, solnčece,
oj, solnce rumeno!

ŽENSKI ZBOR:

Kako bom s'jalo solnce,
k' sem vedno žalostno!

MOŠKI ZBOR:

Solnce zgodaj gori gre,
deklice jokajo, —

ŽENSKI ZBOR:

ker rade bi ležale,
pa vstati morajo.

BARITON-SOLO IN MOŠKI ZBOR:

Boš me, dekle, rado 'melo,
ko bom nosil suknjo belo,
sabljico pripasano,
puško pa nabasano?

MOŠKI ZBOR:

Delaj, dekle, delaj šopek
za to pot prežalostno!

MEŠANI ZBOR:

Saj ga bodem (bode) naredila
z rožmarina lepega.

SOPRAN-SOLO IN ŽENSKI ZBOR:

Jaz bi te že rada 'mela,
če bi te le reva smela,
pa mi očka branijo,
k' 'maš premajhno kajžico.

MOŠKI ZBOR:

Nimam žene zaročene,
imam dekle ljubljeno.

MEŠANI ZBOR:

Ona lepa je kraljica,
tvoja (moja) prava ljubica.

BAS-SOLO:

Glej, glej, kak' mimo gre,
še ne pogleda me!
Ti boš pustila me,
jaz pa tebe.

ŽENSKI ZBOR:

Mizo sem ribala,
fantom sem migala,
i jop, jop, migala,
i jop, jop, jop!
Kuhinjo pometala
fantom obetala,
i jop, obetala,
i jop, jop, jop!

SOPRAN-SOLO IN MEŠANI ZBOR:

Ne grem (gre) domu, ne grem (gre)
domu,

sem (je) žejna premočno.
Kikeljco prodala bom (bo),
da za vince dala bom (bo).

SOPRAN-SOLO:

Eden po cesti gre,
nima klobuka,
jaz sem pa mislila,
da je moj Luka.

ALT-SOLO:

Fantič po mestu gre,
nese piščance,
jaz sem pa mislila,
da je moj France.

MEŠANI ZBOR:

France, France!

TENOR-SOLO:

Mi ptica zapoje,
pa sam ne vem, kje,
v zelenem gozdiči,
na vejci sedé.

MEŠANI ZBOR:

Drumladi! Drumladi!
Zdaj pa veseli vsi,
Tralala,
pesem zapojmo mi,
Tralalala,
od vinca sladkega,

kot solnce čistega,
tralalala!

*(Ples. Med plesom pride pismonoša in deli pošto.
Chansonette, Ninon in Lovro odidejo v gostilno
in se vrnejo kmalu z učenkami in kovčki.)*

FRANJO *(odpre pismo in čita):*
Minka, bodi vesela,
sreča nama je vzcvela,
v žepu služba,
zdaj boš moja žena.

ZBOR: Častitamo, častitamo!

FRANJO: Zahvalim vas, zahvalim vas!
Življenje moje bo odslej
le tebi, Minka, posvečeno.

(Chansonette in Ninon urejujeta prtljago):

CHANSONETTE:

Sedaj pa res je skrajni čas,
da proti domu se odpravim.
Bog z vami in na svidenje!

NINON: Adieu, mes chères!
Adieu, mes chères!
Au revoir!

ZBOR: Na zdravje, na svidenje!

CHANSONETTE:

(Ninon in štiri učenke so krog njega v ozadju.)
Še pesem za na pot.

ZBOR: Živela, tralala,
sreča naj vaju spremlja.

(Chansonette in Ninon odideta. Vse jih pozdravlja.)

MOŠKI ZBOR:

Gorenjci, ljudje smo veseli
dežele premile ljubé.
Zakaj bi ne vriskali, peli,
saj ponôs nam dviga srcé.
Kje take planjave,
kje take višave,
kje čar je prirodni tako razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

Gorenjci, sinovi udani
dežele smo krasne, svetlé;
ljubezen do doma naj brani
na veke vsaktero srcé.
Kje take lepote
in toli krasote
kje čar je prirodni tako razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

(Pade transparentni zastor. Za njim se vidijo silhuete nosačev, učenk, Chansonetta in Ninone, nadalje Minke, Franja, Majde in Lovra, kot poslednji pa prikoračijo mimo Rajdelj, Štrukelj in nočni čuvaj. Pred zastorjem skupine fantov in deklet.)

ZBOR: Živela, tralala,
sreča naj vaju spremlja!

(Zastor.)

(Konec.)

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000076303